

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG5420080
 ชื่อโครงการ : การศึกษาห่วงโซ่อุปทานสัตว์น้ำอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี : กลุ่มกุ้ง
 นักวิจัย : นายอดิสร สังข์คร และนางสาวดาริน รุ่งกลิน
 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 อีเมลล์ : ajan_adisorn@windowsslive.com, ds_loveyou@hotmail.com
 ระยะเวลาโครงการ : กันยายน 2554 ถึง มิถุนายน 2558

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อศึกษา 1) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมงกุ้งขาว กุ้งกุลาดำ กุ้งเคย กุ้งหัวมัน และกุ้งแชบ๊วยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) ศึกษากระบวนการผลิตและระบบการตลาดของสัตว์น้ำเป้าหมายแต่ละชนิด 3) ศึกษาความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานของสัตว์น้ำเป้าหมายแต่ละชนิด 4) ประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจของสัตว์น้ำเป้าหมายแต่ละชนิดที่มีต่อชุมชนอ่าวบ้านดอน 5) ประเมินคุณค่าของสัตว์น้ำเป้าหมายแต่ละชนิดที่มีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน และ 6) เสนอแนะแนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เลี้ยงกุ้ง จำนวน 242 ราย และชาวประมงธรรมชาติจำนวน 102 ราย ในวิธีการสุ่มแบบบอกต่อ (Snowball sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงกุ้งส่วนใหญ่เลี้ยงกุ้งขาวมากกว่าเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ขนาดฟาร์มน้อยกว่า 50 ไร่ มีประสบการณ์ในการเลี้ยงกุ้งประมาณ 10 ปี พันธุ์กุ้งขาวที่นิยมเลี้ยงคือกุ้งขาวแวนนาไม พื้นที่ที่มีการเลี้ยงมากที่สุดคืออำเภอท่าฉาง สำหรับกระบวนการในการเลี้ยงกุ้งขาวและกุ้งกุลาดำมีกระบวนการไม่แตกต่างกัน อาจมีแตกต่างกันบ้างเรื่องอาหารและการดูแลเอาใจใส่ของกุ้งกุลาดำที่ต้องมากกว่ากุ้งขาว ด้านต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยงกุ้งขาวพบว่า การเลี้ยงกุ้งกุลาดำให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าการเลี้ยงกุ้งขาวเนื่องจากราคาขายที่สูงกว่า แต่ผู้เลี้ยงกุ้งยังคงนิยมเลี้ยงกุ้งขาวเนื่องจากตลาดต้องการสูงและอัตราการรอดมีสูงกว่า ด้านความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทาน พบว่า ผู้เลี้ยงกุ้งขาวและกุ้งกุลาดำมีความเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการแปรรูป/ผู้รวบรวม โรงงาน ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก ร้านอาหาร ผู้ส่งออก และตลาดทั้งในและนอกพื้นที่ ด้านการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มูลค่าในเชิงธุรกิจของผู้เลี้ยงกุ้งขาวในปี 2556 มีมูลค่าประมาณ 1,823,987,458.51 บาทต่อปี ส่วนกุ้งกุลาดำมีมูลค่าประมาณ 102,843,434.48 บาทต่อปี ส่วนการประเมินคุณค่าสัตว์น้ำเป้าหมายแต่ละชนิดที่มีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอนโดยใช้เกณฑ์ในการพึ่งพาตนเองนั้น พบว่า ผู้เลี้ยงกุ้งขาวและกุ้งกุลาดำมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้

สำหรับผลการศึกษาชาวประมงกุ้งธรรมชาติ พบว่า ชาวประมงส่วนใหญ่เป็นชาวประมงขนาดเล็กและขนาดกลาง ประกอบอาชีพประมงจากการสืบต่อจากบรรพบุรุษ กุ้งเคยที่จับได้ส่วนใหญ่

มากกว่า 50 กิโลกรัมต่อครั้ง ส่วนกึ่งหัวมันและกึ่งแซบ้วยจับได้ระหว่าง 31 – 50 กิโลกรัมต่อครั้ง กระบวนการจับกุ้งธรรมชาติทั้งสามชนิดนั้นมีกระบวนการไม่แตกต่างกันมากนักจะมีเพียงอุปกรณ์และพื้นที่จับที่แตกต่างกัน สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการจับกุ้งทั้งสามชนิด พบว่า ชาวประมงกึ่งเคยได้รับผลตอบแทนสูงกว่าชาวประมงกึ่งหัวมันและแซบ้วย เนื่องจากปริมาณที่จับได้มากกว่า และราคาขายที่สูงกว่า ด้านความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทาน พบว่า ชาวประมงกึ่งจะมีความเชื่อมโยงกับแพ/ผู้รวบรวม โรงงานแปรรูป ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก ร้านอาหาร และตลาดทั้งในและนอกพื้นที่ ด้านการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของชาวประมงกึ่งธรรมชาติในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มูลค่าในเชิงธุรกิจของชาวประมงกึ่งเคยในปี 2556 มีมูลค่าประมาณ 660,808.18 บาทต่อปี มูลค่ากึ่งหัวมันประมาณ 335,693.76 บาทต่อปี และมูลค่ากึ่งแซบ้วยมีมูลค่าประมาณ 564,151.18 บาทต่อปี ส่วนการประเมินคุณค่าสัตว์น้ำเป้าหมายแต่ละชนิดที่มีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอนโดยใช้เกณฑ์ในการพึ่งพาตนเองนั้น พบว่า ชาวประมงกึ่งธรรมชาติทั้ง 3 ชนิด มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้

ในส่วนของการหาแนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น พบว่า จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา ชาวประมงผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ชาวประมงธรรมชาติ ผู้ประกอบการตลอดจนผู้บริโภค เพื่อจะก่อให้เกิดความสมดุลของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างยั่งยืน

Abstract

Project code: RDG5420080

Project: Supply Chain of Shrimp in Bandon Bay, Surat Thani Province

Researcher: Mr. Adisorn Sangkhorn and Miss Darin Rungkrin
Faculty of Management Science, Surat Thani Rajabhat University

E-mail : ajan_adisorn@windowslive.com, ds_loveyou@hotmail.com

Period of project: September 2011 to June 2015

The purpose of this study is to 1) Economic and social conditions of fisherman in bandon bay, Surat Thani province, 2) Study of the production and marketing of aquaculture target species, 3) Supply chain of aquaculture target species in Ban Don bay, 4) Assess the economic value of aquaculture target species, 5) Evaluation of aquaculture target species on the quality of life in bay village community, and 6) Guidelines for a sustainable economic base of the Surat Thani province. The 242 persons of Sample is farmers shrimp and 102 person of fisherman. Used snowball sampling and basic statistic analysis.

The study found that most of fishermen feeding white shrimp more than Giant Tiger Prawn. Farm size of less than 50 acres had an experience in the shrimp feed about 10 years. The popular white shrimp specie was *Litopenaeus vannamei*. The most feeding area is in Tha Chang district. The feeding process of white shrimp and Giant Tiger Prawn were not much different. Giant Tiger Prawn has to do more attention with food more than white shrimp. The cost and benefits of white shrimp feeding found that Giant Tiger Prawn feeding got the higher benefit than white shrimp feeding. It was because of high price selling. Most of the fishermen still feeding white shrimp because of market demand and higher survival rate.

The relations of trader in the supply chain found that both feeders dealing with float trader/ People who gather factories, wholesalers, exporters, retailers, restaurants and markets in and outside the area. Economic valuation in shrimp feeding in Suratthani province found that the commercial value of white shrimp feeder in 2556 was estimated 1,823,987,458.51 Baht per year. The Giant Tiger Prawn about 102,843,434.48 Baht per year. Valuation target aquatic species on the quality of life in Bandon Bay communities by using the self-reliance standard found that the white shrimp feeder and Giant Tiger Prawn has the ability to self-reliance.

The study of natural shrimp fishermen found that most of the fishermen were small and medium-sized feeders. They were descended fishery from their ancestors. Krill fishing shrimp caught over 50 kilograms per time. Yellow shrimp and Banana shrimp caught about 31-

50 kilograms per time. The three types of shrimp natural process were not different. Only just capture devices and area which different. For cost and benefits of these three kinds of shrimp that fishermen get a higher return with Krill fishing shrimp and banana shrimp. It was because of the amount of catches over and higher selling prices.

The association of trader in the supply chain that shrimp fishermen are tied to the float trader/ aggregator dry processing factories, wholesalers, retailers, restaurants and markets in and outside the area. The estimated economic value of nature in Surat Thani Shrimp fisherman found the value of commercial krill fishing in 2556 was worth about 660,808.18 baht per year, worth of yellow shrimp of 335,693.76 baht per year and the value of Banana shrimp worth about 564,151.18 baht per year. The valuation target aquatic species on the quality of life in Bandon Bay communities by using the self-reliance that shrimp fishermen found three species have a natural ability to help themselves. As part of the guidelines for restoring fisheries to sustainable economic base of Surat Thani province found that requires the collaboration of all sectors. The government agencies, Educational institution, fishermen, traders and also consumers. In order to cause the balance of mutually sustainable use of natural resources.